

нятията: „урукъ“ и „турчанъ“ въ Сливенъ сж изрази еднакви во на умраза и прѣзрение.

Българина е билъ винаги свободолюбивъ и се е стрѣблялъ къмъ самостоятелностъ. И до днесъ сж останали старри, ако и отчасти потурчени изрзи, които говорятъ за това положение на българския духъ, често прошарвано съ крайности и елементи на незначитане¹⁾.

Имеющи за скривалища дебелитъ гори въ балканскитѣ висини, хайдутитѣ сж били чувствували истински царя на горитѣ и планинитѣ. Какви сж били причинитѣ на „излизането имъ въ Балкана“ и за какво сж носяли „чифте пищовви, сабя френгия и пушка бойлия“ се види отъ народния епосъ, дѣто тѣ се величаятъ като народни герои. Тѣ рѣдко сж се подвизавали поединчно, но почти винаги излизането имъ въ Балкана е имало за прѣдговоръ лични подвизи. Сбирането имъ въ „дружина върна и сгворна“ се е прѣдшествувало отъ дълги лутания изъ горитѣ и отъ систематични прѣследвания отъ страна на Турцитѣ. Обикновенно, най-силния и стария отъ тѣхъ е ставалъ *вайвода*, а най-стройния — байрактаръ. Въ поголѣмитѣ дружини е имало малѣкъ и голѣмъ байрактаръ. Вѣроятно това дѣление е останало отъ раздвояване на дружината при дадени обстоятелства. Байрака имъ е билъ най-вече отъ *червено* платно, както се види отъ пѣсенъта за Стоянъ войвода изъ Карнобашко: „отъ село кат' сж излѣзли, *аленъ* си байракъ побили“. Обаче, както прѣзъ възстанията въ XV и XVII вѣкове, тѣ и прѣзъ първитѣ години на робството, българския триколейоръ не е билъ непознатъ. Тоза поне се види отъ една стара Сливенска пѣсенъ:

Провикна се бяла Рада
Отъ планина на равнина,
Та повика *три байрака* :
Първи байракъ *бѣло* сукно,
втори байракъ *зелено* сукно,
трети байракъ — *алено* сукно и т. н.²⁾

Гостоприемството на гората и нейното неподкупно укривателство е възпято въ много народни, хайдушки пѣсни.

¹⁾ Богомилството, на българска почва, бѣ чисто и просто nihilismъ. Нему се дължатъ много наши цинизми и своеобразни понятия за редъ, власт и човѣщина.

Турцитѣ не рѣдко сж посочвали на българския „сербезликъ“. Ср. Сливенскитѣ изрази: „не съмъ ти робъ я!“ „Не искамъ кежая!“ „Не съмъ останалъ отъ баща ти, кюле!“ „Не си господъ, я!“ „Че като си богатъ как(в)о санкимъ! И ти ще умрѣшъ!“ „И царя да доде не ма и еня!“ и т. н.

²⁾ Слушана отъ баба Димитрица Пановката, Сливенъ. (Старитѣ данни за старобългарското знаме ще изложимъ въ отдѣленъ трудъ за войнишкия институтъ).